

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Finanstilsynet orienterer Direktør Bjørn Skogstad Aamo

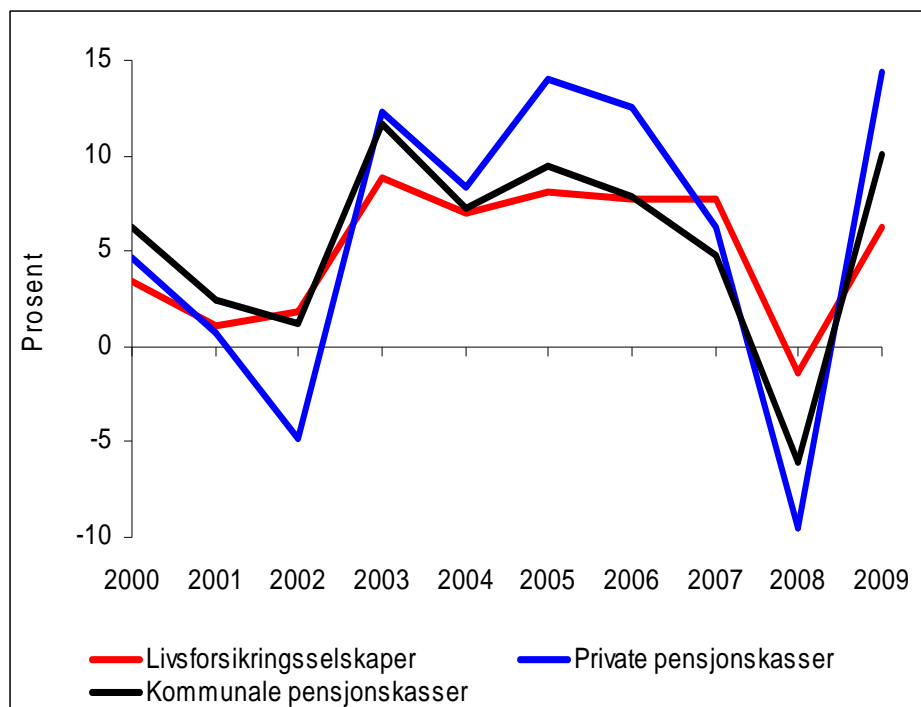
Pensjonskassekonferansen 15. april 2010 Sandefjord.

HOVEDPUNKTER

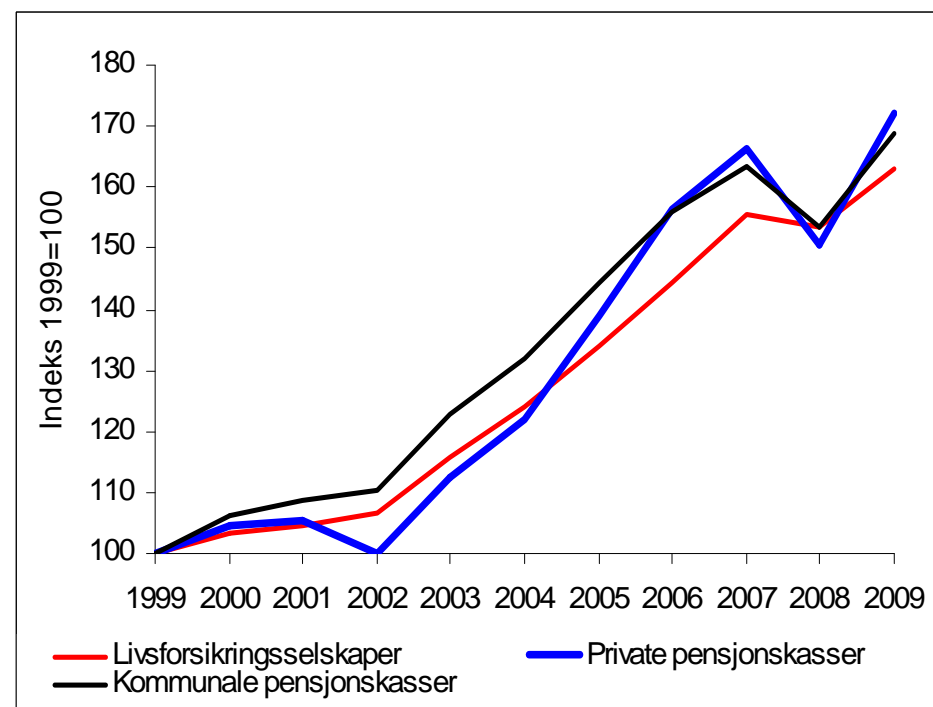
- Resultatene for 2009, - Tilstandsrapporten.
- Oppfølging av pensjonskassene, kapital og tilsyn.
- Kapitalforvaltningsforskriften - hva skjer ??
- Noen hovedtrekk i Solvens II
- Finanstilsynets arbeid med Solvens II.
- Solvens II og pensjonskassene.
- Oppsummering.

Livsforsikringselskaper og pensjonskasser

Verdijustert kapitalavkastning

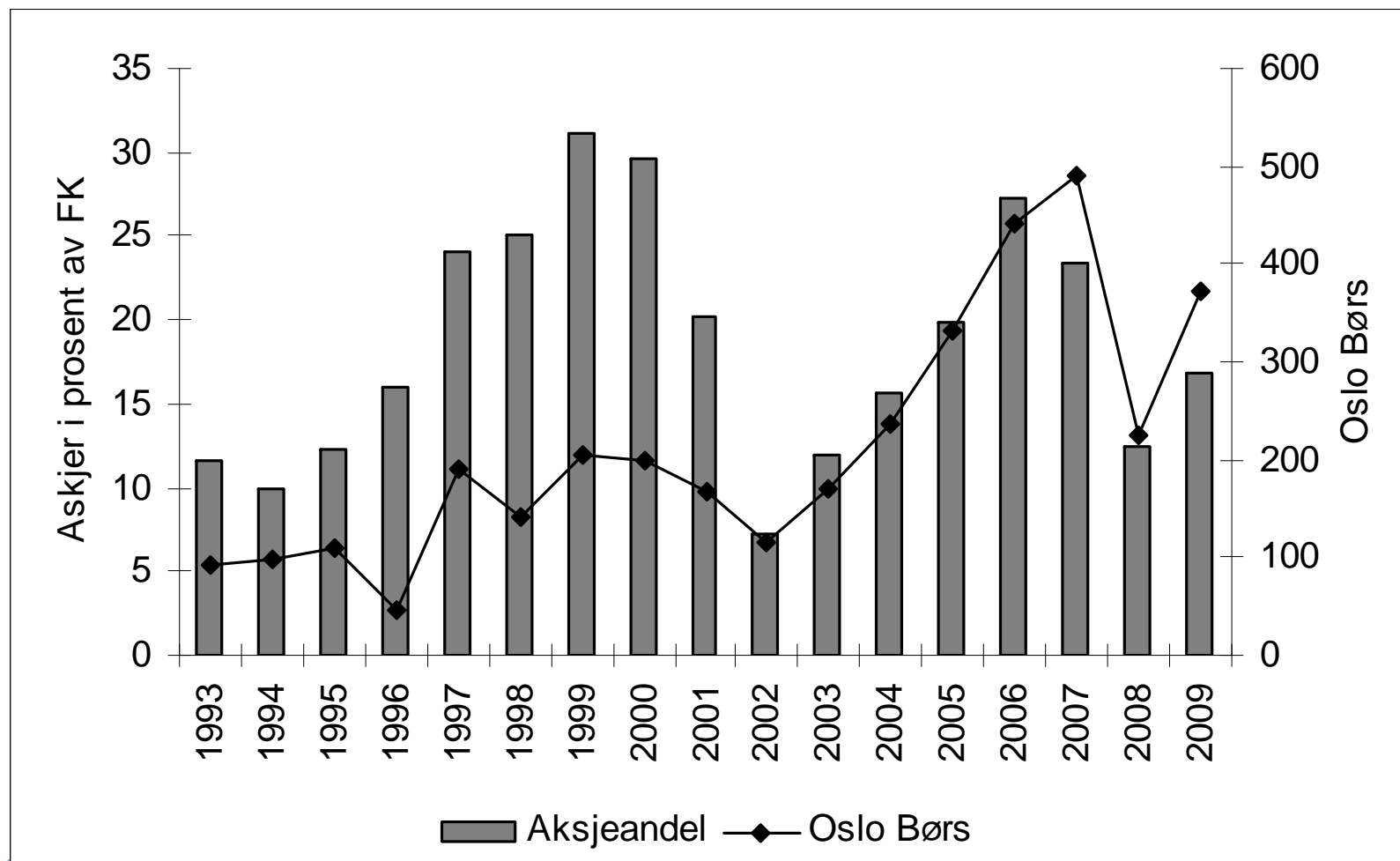
Akkumulert verdijustert kapitalavkastning

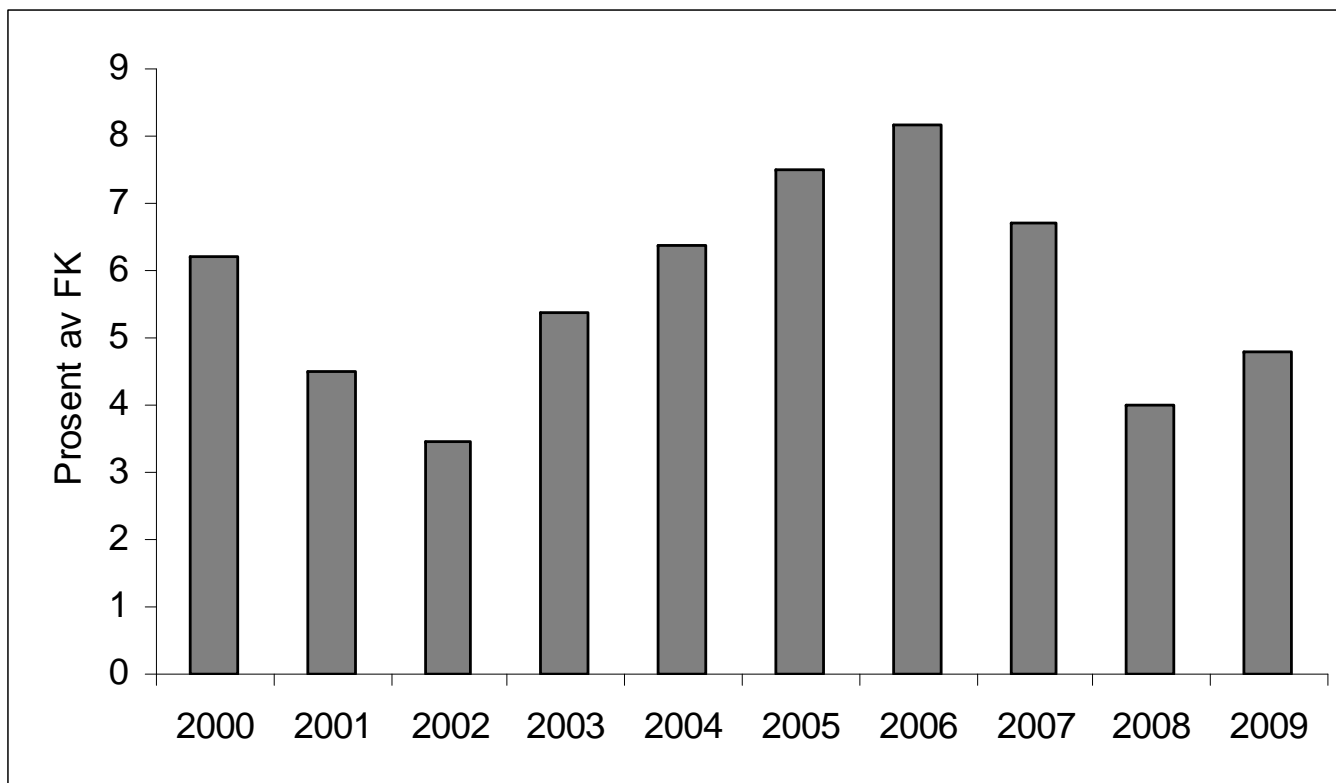
Aksjeandeler i % av FK i livselskap og pensjonskasser

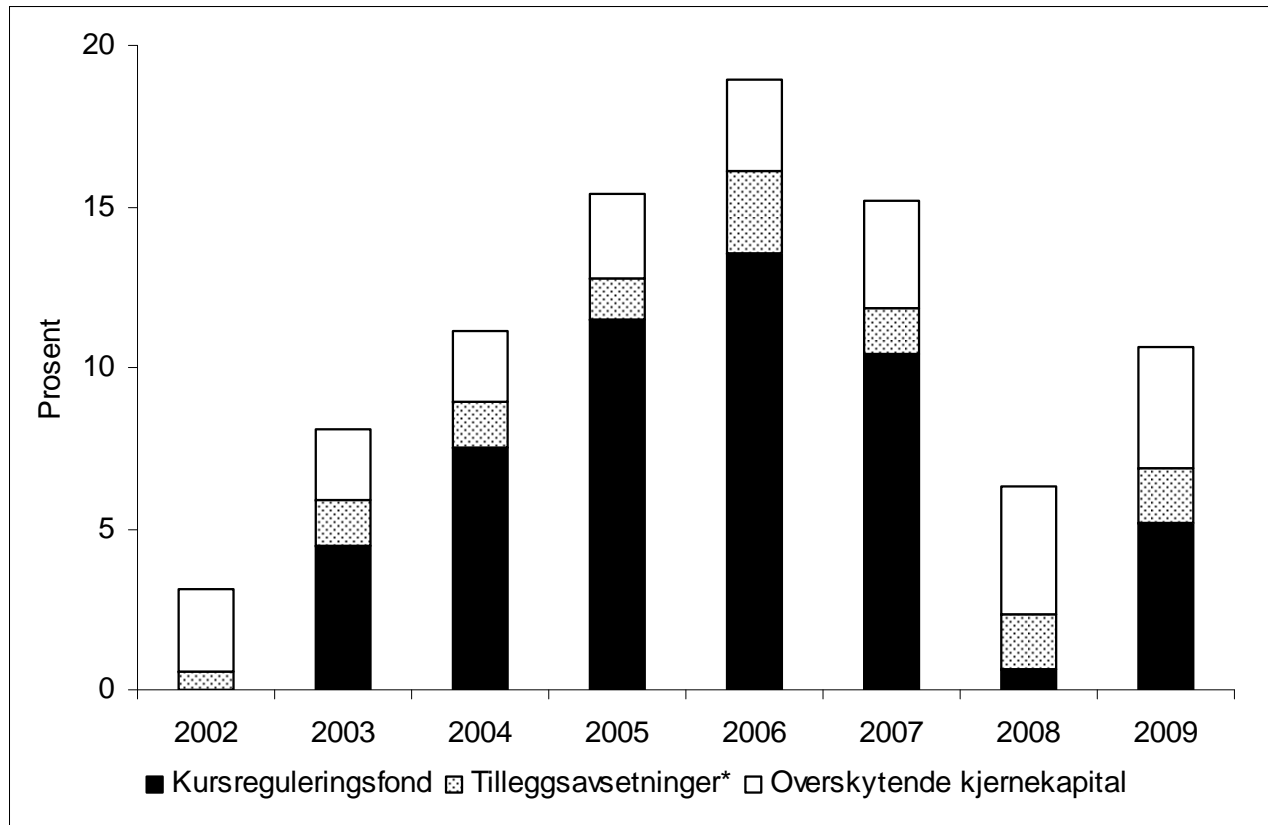
Utviklingen på Oslo Børs og livselskapenes aksjeandeler

Bufferkapital i livselskapene, andel av forvaltningskapital

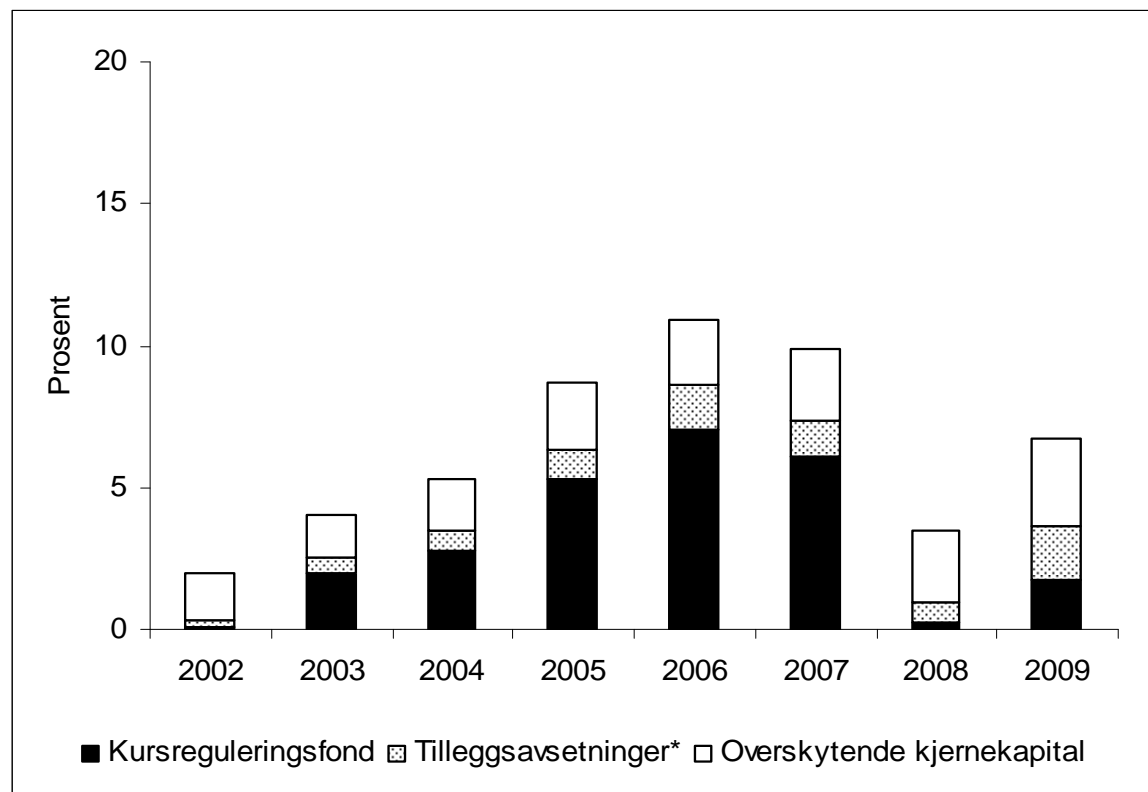

Bufferkapital i private pensjonskasser

*Tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse

Bufferkapital i kommunale pensjonskasser

*Tilleggsavsetninger begrenset oppad til årets renteforpliktelse

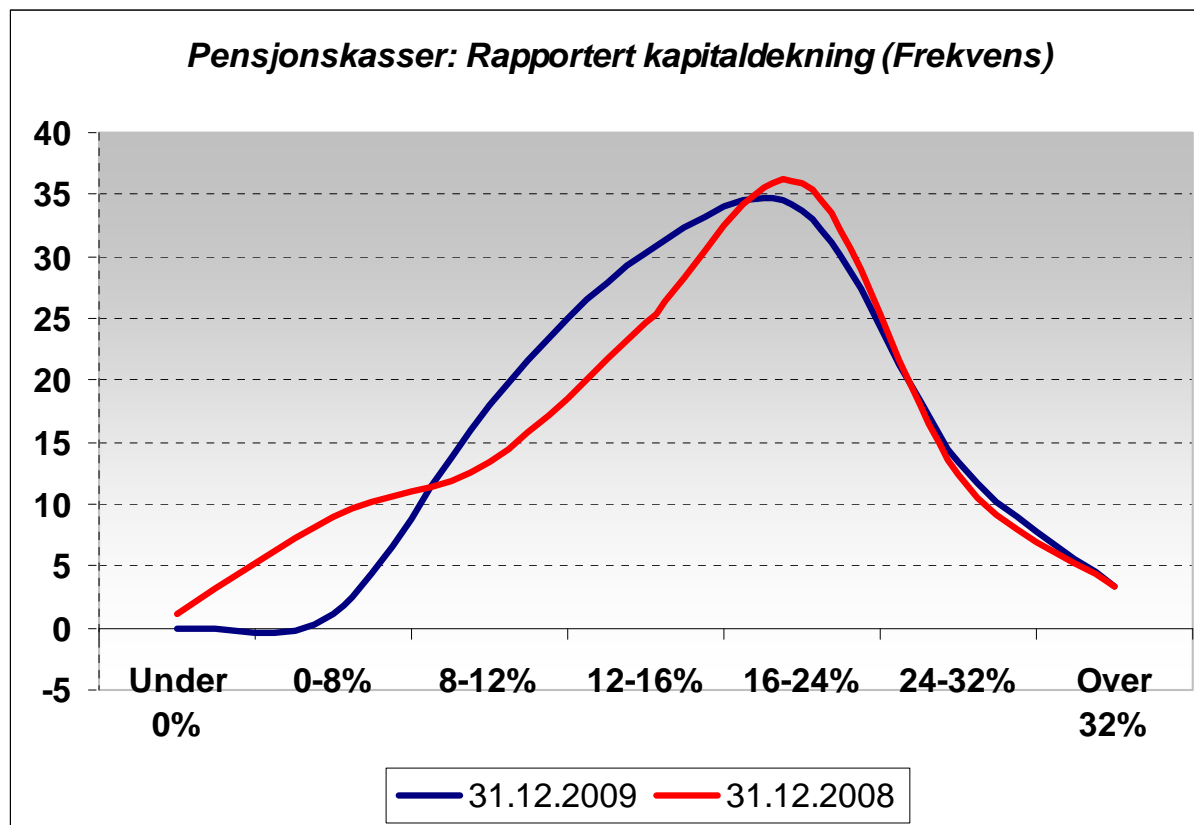
Vurdering av resultatene for livselskaper og pensjonskasser

- Oppgangen i verdipapirmarkedene i 2009 bedret resultatene både for forsikringselskapene og pensjonskassene. Men både 09-avkastningen og den akkumulerte avkastning var klart bedre for pensjonskassene enn for livsforsikringselskapene.
- Pensjonskassene, særlig de private, har hatt større evne og vilje til å bygge opp bufferkapital enn livselskapene.
- Med 37 og 22 prosent aksjeandeler i private og kommunale kasser mot 13 i livselskapene, kan den fortsatte aksjeoppgang hittil i 2010 gjøre kassene til avkastningsvinnere også i år.
- Pensjonskasseforvalterne er neppe så mye smartere enn livselskapene, men i praksis har de bedre muligheter for å bygge bufferkapital. Norske livselskap har altfor ofte drevet utsalg av aksjer når kursene faller, slik at selskapene og deres kunder i mindre grad får glede av den aksjeoppgang som regelmessig følger etter en nedgang.

Oppfølging av pensjonskassene

- Finanstilsynet har en bred kontaktflate med pensjonskassene, både gjennom rapportering, møter, telefonkontakter og inspeksjonsvirksomheten.
- Bl.a. fordi maksimal beregningsrente ikke ble endret fikk både livselskap og kasser en klar henstilling om å øke tilleggsavsetningene. Begge har etterkommet denne rimelig bra.
- I 2008 og tidlig i 2009 hadde flere kasser perioder med brudd på kapitalkravsbestemmelsene. I tett dialog med tilsynet håndterte styrene og eiere/sponsorer i hovedsak utfordringene tilfredsstillende, med begrensede dispensasjoner.
- Kapitalsituasjonen er blitt bedre for 2009 enn for 2008.

Utvikling og fordeling av kapitaldekning

Kilde: 89 innrapporterte og kontrollerte kapitaldekningsrapporter til Finanstilsynet fra private og kommunale pensjonskasser

Planlagt tilsyn pensjonskasser

- **Stedlig tilsyn:** Økt aktivitet etter ”bare” 4 i 2009.
- 2010: Planlagt 8 tilsyn. Tematilsyn i større pensjonskasser på området kapitalforvaltning i løpet av 1.halvår 2010
- Eventuelle Ad hoc tilsyn vurderes løpende
- **Dokumentbasert tilsyn:**
  - Stresstestrapporing – kvartal (rapportering på > 10 mrd i kapital)
  - Nøkkeltallskjema – halvårig (rapportering på >1 mrd i kapital)
  - Kapitaldekningsoppgave (årlig, men oppfylt til enhver tid)
  - Solvens I rapporteres første gang pr 31.12.2010.
  - PORT (Pensjonskassenes Offentlige Regnskaps og Tilsynsrapportering)
    - årlig rapportering.

Kapitalforvaltningsforskriften

- Finanstilsynets forslag til endringer ble sendt på høring fra Finansdepartementet med frist 06.11.09. Endringene etterkom mange ønsker fra bl.a. pensjonskassene og ble godt mottatt i høringen.
- Saken er fortsatt under arbeid i departementet. Finanstilsynet har vært med i drøftinger med departementet, bl.a. i et gjennomført møte.
- Foreløpige signal fra departementet er at de tar sikte på å fastsette endringer i forskriften i løpet av 2.kvartal 2010.
- Enkelte punkter, bl.a. avklaringer rundt alternative investeringer og i infrastruktur, der FNO har gitt nye innspill, gjenstår fortsatt.

Overordnet om Solvens II

- Det nye solvensregimet skal baseres på en tre-pilar struktur, jf. Basel II-regelverket.
- Større grad av harmonisering av (de nasjonale) solvenskravene
- Et harmonisert regelverk for tekniske avsetninger som forutsetning for harmoniserte kapitalkrav.
- To sett med kapitalkrav – et (absolutt) minstekrav til kapital (MCR) og et operasjonelt solvenskapitalkrav (SCR).
- Solvensregimet skal (i størst mulig grad) være IAS/IFRS-kompatibelt
- I sum er det et meget ambisiøs regelverk som både skal gi en ”faglig riktig” beregning av en lang rekke ulike risikoforhold og adekvate kapitalbuffer for å møte disse. Inkluderes veiledningene vil EU-regelverket være på mange tusen sider.

Overordnet om Solvens II

- Markedsverdier av eiendeler og forpliktelser
  - Ingen sikkerhetsmarginer eller underreservering i verdien av forpliktelsene
  - (Markedsverdier kommer også i IFRS 4 fase 2)
  - Verdien av forpliktelsene skal reflektere verdien ved overføring til annen aktør, beste estimat pluss risikomargin og beregnes med markedsrente.
- Solvensreglene skal fange alle vesentlige risikoer
  - Plasseringsbegrensninger utgår, økt fokus på styring og kontroll
- Økt vekt på offentliggjøring og markedsdisiplin
  - Alle sikkerhetsmarginer synliggjøres i egenkapitalen
  - Offentliggjøring av resultater og forutsetninger i beregningen av kapitalkrav, også for interne modeller

Hovedtrekk i EU's timeplan.

- Forskyvningen av gjennomføringen fra 31.10.2012 til 01.01.2013 er en ny, reell utsettelse fordi første rapportering og kontroll med etterlevelse kommer i 2013/2014.
- Endelig versjon av "Solvens II-direktivet" (2009/138/EC) publisert i "Official Journal" 17. desember.
- Den siste runde med konsekvensberegninger (QIS5) gjennomføres i august – november 2010 og får betydning for kalibreringen av de krav som skal settes på ulike områder.
- CEIOPS, Kommisjonen og en gruppe på nivå 2 (Finansdep) arbeider med "Gjennomføringstiltak" fram mot oktober 2011.
- Disse suppleres med veiledninger fra nivå 3 (CEIOPS/EIOPA).

Finanstilsynets arbeid med forberedelse av Solvens II i Norge (1)

- Egen side under forsikring og pensjon på nettsiden.
- Brev om forberedelsene til forsikringssselskapene 1. oktober med informasjonsnotat og anmodninger om tilbakemelding om modellplaner, kapitalbehov mv.
- Omfattende kartlegging av konsekvenser og behov for regler
- Juridisk utgangspunkt: Overordnede bestemmelser i lov, utfyllende og tekniske bestemmelser i forskrift.
- Oversendelse til Finansdept av lovforslag sommeren 2011 – viktige delutkast før det. Forskriftsutkast før utgangen 2011.
- Referansegruppe etablert med større selskap, FNO og Pensjonskasseforeningen.

Finanstilsynets arbeid med forberedelse av Solvens II i Norge (2)

- Spesiell forberedelse for bruk av modeller (25 selskap har indikert interesse) – med nordisk samarbeid for harmonisering og faglig støtte.
- Finanstilsynet legger opp til at alle norske forsikrings-selskap deltar i QIS5 – juni til oktober i år, både for å vareta norske interesser i sluttfasen, for å vurdere behovet for tilpasninger i norske regler og for selskapenes egne forberedelser.
- Tidligere virkningsstudier (QIS) viser at norske livsforsikrings-selskap står overfor reelle utfordringer for å møte nye krav til soliditet, mens skadeforsikrings-selskapene synes å ha et godt utgangspunkt for å møte de nye kravene.

Finanstilsynets arbeid med forberedelse av Solvens II i Norge (3)

- Små land utenfor Euro-området har spesielle problemer med å finne en markedsmessig rentekurve for bruk ved beregning av forpliktelsene. I samarbeid med Sverige håper vi å ha funnet tilfredsstillende løsninger.
- I andre europeiske land har livselskapene store og ufordelte bonusfond som gir selskapene fleksibilitet når renteendringer i markedet fører til endring av avsetningene for forpliktelsene.
- Det er nødvendig å foreta en gjennomgang av eksisterende norske virksomhetsregler for å vurdere regler som kan bidra til å bygge større og mer fleksible buffere enn i dag.
- Slike tilpasninger kan også gi bedre muligheter for en kapitalforvaltning som gir større langsiktighet og avkastning.

Solvens og kapitalkrav framover for pensjonskassene

- Solvens II vil fra 2013 i utgangspunktet kun gjelde forsikringssselskaper. Pensjonsforetak er unntatt.
- Ved behandlingen av Solvens II direktivet ble det vedtatt at EU Kommisjonen, i samråd med CEIOPS, skal utarbeide adekvate solvensregler for tjenestepensjonsforetak.
- Dette arbeid er ikke gitt prioritet i EU-systemet. Nye EU-regler for pensjonskassene vil neppe være klare i 2013.
- De norske reglene for pensjonskasser må likevel vurderes i lys av det som etter hvert blir klart om Solvens II. Tiden som trengs for tilpasninger i forsikringsregelverk og tidsbruken i EU, tilsier at det vil ta tid å avklare rammeverket for pensjonskassene. Det er viktig å finne gode løsninger.

OPPSUMMERING

- Pensjonskassene har klart seg rimelig bra gjennom de siste to-tre turbulente finanskrisearene.
- Det har vært god kontakt mellom pensjonskassene og tilsynet og utfordringene på kapitalområdet er løst tilfredsstillende.
- Kassene har styrket sin bufferkapital og kan vise til bedre avkastning for 2009 og akkumulert for de siste årene, enn livsforsikringsselskapene. Utgangspunktet for 2010 er godt.
- Solvens II-regelverket som kommer fra 2013 vil gi store utfordringer for norske livsforsikringsselskap, der det også blir nødvendig å vurdere tilpasninger i virksomhetsreglene.
- Pensjonskassene omfattes ikke av Solvens II. Det må likevel vurderes tilpasninger av reglene. Rammene bør være klare sommeren 2011 når lovforslaget for forsikring sendes Finansd.

FINANSTILSYNET

Revierstredet 3
Postboks 1187 Sentrum
0107 Oslo

www.finanstilsynet.no

